

XXVIII. državno Natjecanje iz hrvatskoga jezika

11. svibnja 2023.

sedmi (VII.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
-----	--

Upute natjecateljima koji ispit pišu na papiru

1. Ispit se piše 100 minuta.
2. Prije rješavanja ispita treba čitljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na manju i na veću omotnicu te na prvu stranicu ispita.
4. Ispitne zadatke treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati kemijskom olovkom crne ili plave boje na za to predviđena mjesta. Tinta se ne smije moći obrisati.
7. Ako natjecatelj želi izmijeniti odgovor, treba ga precrtati, dopisati istom kemijskom olovkom novi odgovor te podizanjem ruke pozvati dva člana Povjerenstva koja nadziru pisanje. Oba člana trebaju odmah pred natjecateljem parafirati izmjenu odgovora. **Svaki natjecatelj smije u cijelome ispitu imati najviše tri izmjene.**
8. Odgovori ne smiju biti pisani velikim tiskanim slovima.
9. Odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja ispit, radni papir i manju omotnicu treba staviti u veću omotnicu, koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u ispit i pravo na pismenu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednica Državnoga povjerenstva)
2. _____
(član Državnoga povjerenstva)
3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

„Srce je blizu jezika, ono visi na njemu.”

(Ivan Goran Kovačić)

1. Dopuni svaku rečenicu imenom hrvatskoga velikana glagoljične pismenosti na kojega se ta rečenica odnosi.

**Blaž Baromić, pop Martinac,
žakan Juri, Šimun Kožičić Benja**

(žakan – đakon, crkveni službenik)

a) Glagoljaš iz Roča _____ zapisao je

1482. godine na posljednjoj stranici *Misala kneza Novaka*: „Vita vita štampa naša gori gre, tako ja oću da naša gori gre.”

b) Godine 1495. pisar i iluminator _____

zapisao je na stranici *Drugoga novljanskog brevijara* potresno izvješće o Krbavskoj bitci: „Turci nalegoše na jezik hrvatski.”

c) Glagoljaški pisar i tiskar _____

utemeljio je glagoljičnu tiskaru u Senju i u njoj 1496. godine tiskao prvu knjigu na čakavštini, inkunabulu *Spovid općena*.

d) Pisac i tiskar te utemeljitelj Riječke glagoljične tiskare _____

_____ napisao je da je najpoznatije izdanje njegove tiskare *Misal hrvatski tiskan „na hrvackoga jezika posvećenije”*.

4	
---	--

4	
---	--

2. Napiši naziv spomenika hrvatske pismenosti na koji se odnose ilustracija i natuknice.

- glagoljični zbornik pravnih normi koji sadržava 77 članaka
- napisan je prije 735 godina

1

3. Izdvoji među hrvatskim jezikoslovcima autore zadanih rječnika i napiši njihova imena i prezimena na crte ispod naslova rječnika.

a) *Gazophylacium ili riznica latinsko-hrvatskih riječi*

b) *Hrvatsko-njemačko-talijanski rječnik znanstvenoga nazivlja*

c) *Rječnik stranih riječi*

d) *Rječnik hrvatskoga jezika*

Vladimir Anić

Stjepan Babić

Ivan Belostenec

Vladimir Brodnjak

Bartol Kašić

Bratoljub Klaić

Bogoslav Šulek

Faust Vrančić

4

5

4. Dopuni tekst podacima koji nedostaju.

Na skupu u rodnome mjestu Antuna Gustava Matoša, u Tovarniku 22. prosinca 1990. godine prihvaćena je ideja akademika Ive Frangeša da se od 13. do 17. ožujka svake godine održavaju _____.

(ime manifestacije)

Ti su datumi odabrani jer je 13. ožujka 1967. godine u Matici hrvatskoj prihvaćena

_____,

(puno ime proglasa)

a 17. ožujka dokument je objavljen u ondašnjim novinama za društvena i kulturna

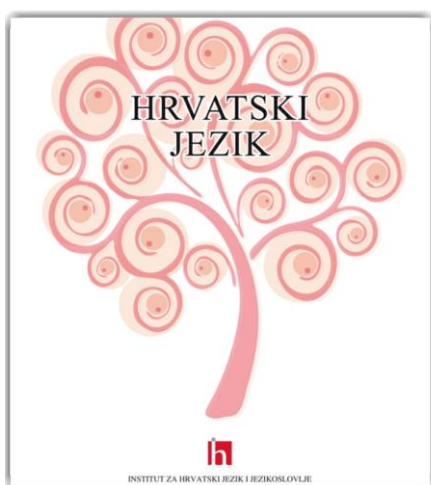
pitanja, u tjedniku _____. Hrvatski sabor 1997. godine

(ime tjednika)

odlučio je da se ta manifestacija održava od 11. do 17. ožujka.

3	
---	--

5. Dopuni tekst odgovarajućim oblikom pokrata vlastitih imena u zagradama.

Potaknuti činjenicom da je hrvatski jezik od 1.

srpnja 2013. godine postao službeni jezik u

(Europskoj uniji) _____,

jezikoslovci iz (Instituta za hrvatski jezik i

jezikoslovlje) _____ pokrenuli

su manifestaciju Mjesec hrvatskoga jezika.

2	
---	--

5	
---	--

6. Napiši točno riječi iz teksta koje nisu pravopisno točne. U svakome retku teksta jedna je pravopisna pogreška.

Sedam oslikanih zastora ima Zagrebački HNK, a najpoznatiji _____
je svečani zastor čiji je autor velikan hrvatskoga slikarstva _____
Vlaho Bukovac. Bukovčev zastor naslikan je po narudbi _____
krajem prethodnoga vijeka, 1895. godine. Na zastoru, _____
koji je 1999. godine zamijenjen kopijom, prikazan je _____
dubrovački pjesnik Ivan Gundulić, koji sjedi u hramu iz doba _____
Antike, a njemu dolaze iskazati poštovanje hrvatski velikasi, _____
većinom preporoditelji, predvođeni Ljudevitom Gajem. _____

8	
---	--

7. Napiši na kraju rečenice pravopisni znak koji određuje da rečenicu valja izgovoriti uzlaznom intonacijom.

Srce je blizu jezika

1	
---	--

8. Upiši zareze tako da rečenice budu pravopisno točne.

a) Književnik Antun Gustav Matoš rođen prije sto pedeset godina u srijemskome mjestu Tovarniku bio je prema svojim riječima Srijemac rodom ali Zagrepčanin odgojem.

b) Ulice Gornjega grada svjedočile su njegovim dječjim tajnama i ljubavima brojnim đačkim iskustvima i iskušenjima a hodnici gornjogradske gimnazije odjekivali su od njegova poziva: „Dečki idemo!”

2	
---	--

11	
----	--

9. Prepiši rečenice poštujući pravila:

- o pisanju velikoga i maloga početnog slova
- o pisanju pravopisnih znakova.

a) smotra festival glumca održat će se 13. 21. svibnja ove godine u gradovima vukovarsko srijemske županije a grad domaćin bit će ilok najistočnije naselje republike hrvatske

b) u gimnaziji m. a. reljkovića u vinkovcima gradu s lijepom baroknom jezgrom iz vremena austro-ugarske monarhije krajem šk. god. 1875/1876 održana je prva matura na hrvatskome jeziku

4	
---	--

10. Preoblikuj rečenicu neupravnoga govora u upravni govor tako da rečenica objašnjenja bude umetnuta u rečenicu navoda. Pazi na gramatičku i pravopisnu točnost rečenice.

Matošev suvremenik Ivo Andrić rekao je da biti Matoš znači ne biti nikad dosadan.

1	
---	--

11. Oblikuj umanjence od označenih imenica i napiši ih u nominativu množine.

U oblicima **oblaka** na nebu ljudi vide ono za čime njihovo **srce** čezne.

2	
---	--

7	
---	--

12. Ispiši zamjenice iz rečenica i svakoj zamjenici odredi vrstu, padež te gramatički broj.

Matoš je tek proslavio svoj devetnaesti rođendan kad je u časopisu *Vijenac* objavljena njegova novela *Moć savjesti*. Onim prepoznatljivim inicijalima AGM prvi se put potpisao pet godina kasnije.

zamjenica	vrsta zamjenice	padež	gramatički broj

4	
---	--

13. Napiši u nominativu zamjenice iz rečenica.

a) Na koga mislimo kad umjesto njegova imena kažemo AGM?

b) Hoće li je i po čemu pamtit i buduće generacije?

4	
---	--

14. Zadatak ima dva dijela.

- Ispiši u tablicu sklonjive riječi kojima padež nije točno određen.
- Odredi padež ispisanim sklonjivim riječima.

N D D D D D I
 U spomen hrvatskomu gudaču, Osječaninu Franji Krežmi i s ciljem
 D N N N D G G
 da se publici predstave novi glazbeni talenti, u Osijeku se svake godine
 N N G G N N N
 održava međunarodni susret mladih gudača Memorijal „Franjo Krežma”.

riječ s netočno određenim padežom	padež

2	
---	--

10	
----	--

15. Zadatak ima dva dijela.

- **Podcrtaj sve brojeve u rečenici.**
- **Ispiši u tablicu sklonjive brojeve i odredi im padež.**

Mnogi znaju za trideset četiri sela na zadarskim otocima u kojima je nađeno dvjesto pedeset osam glagoljičnih dokumenata, dvadeset glagoljičnih spomenika u kamenu, nastalih oko 16. stoljeća, te više od dvjesto tiskanih glagoljičnih knjiga.

sklonjivi broj	padež

3	
---	--

16. Napiši u komparativu pridjeve iz rečenice.

U blijedome sjaju mjeseca suho granje bora svija se do površine plitkoga mora.

_____ , _____ , _____

3	
---	--

17. Napiši točno riječi iz rečenice koje nisu jezično točne. U svakome retku teksta jedna je riječ jezično netočna. Ne mijenjaj ni padež, ni rod, ni broj sklonjivih riječi u rečenici.

Dva kratera na Mjesecu dobila su ime po dvoje hrvatskih _____
znanstvenika: po kriminalisti Ivanu Vučetiću, koji je _____
osmislio sustav klasifikacije otiska prstiju na rukama, i _____
po geofizičaru Andriji Mohorovičiću, koji je u Zemaljskoj _____
kori otkrio sloj kroza koji se potresni valovi brže šire. _____

5	
---	--

18. Napiši rečenicu tako da glagole zamijeniš vidskim parnjacima. Ne mijenjaj ni lice, ni broj, ni vrijeme glagola u rečenici.

Penjem se na Grič i s Matoševe klupe osluškujem zvukove grada.

2	
---	--

13	
----	--

19. Dopuni rečenice zadanim oblicima glagola u zagradama. Pazi na gramatičku i pravopisnu točnost.

a) Svaki stari lošinjski brod, kad (isploviti) _____ na

kondicional II.

daleka mora, uvijek (pristati) _____ u uvali Čikat.

kondicional I.

b) Na rtu Anuncijata, odakle Lošinjanke (ispraćati) _____

imperfekt

pomorce, nedavno svoje mjesto (naći) _____ brončana

aorist

skulptura *Addio*.

c) Kip žene visok 178 cm (posvetiti) _____ je svim ženama

glagolski pridjev trpni

pomoraca i (podsjećati) _____ na dirljive trenutke rastanka.

futur I.

6	
---	--

20. Napiši rečenice tako da zamijeniš glagolske oblike:

- aorist zamijeni prezentom
- imperfekt zamijeni perfektom.

Ne mijenjaj ni vid, ni lice, ni broj glagola u rečenicama.

U blizini otoka ugledaše dupine. Sunce na zalasku uranjaše u more.

2	
---	--

8	
---	--

21. Preoblikuj glagol i napiši rečenicu tako da izriče poticaj.

Upotrebljavaš cijeli svijet kao učionicu.

1	
---	--

22. Zaokruži slovo ispred rečenice koja sadržava imenski predikat.

a) Europska komisija proglasila je 2023. godinu Europskom godinom vještina.

b) Bez računalnih vještina ne bih se služio jezičnim priručnicima u digitalnome obliku.

c) Pokušavam razviti vještinu izrade različitih modela od papira.

d) Vještina oplođenja važna je za izgradnju odnosa među ljudima.

1	
---	--

23. Prepiši objektni skup iz rečenice.

U rješavanju nesporazuma mogla bi nam pomoći vještina pregovaranja.

1	
---	--

24. Zaokruži slovo ispred rečenice s više subjekata.

a) Za izložbu *Dalmatinska zagora – otkrivena zemlja* prikupili smo izložke iz brojnih muzeja, galerija, crkava te privatnih zbirki.

b) Na prostorima Dalmatinske zagore susretale su se različite kulture.

c) Iz Dalmatinske zagore potekli su poznati hrvatski književnici, slikari, kipari i glazbenici.

d) U Dalmatinskoj zagori pisalo se ćirilicom, latinicom, arapskim pismom, pa i goticom.

1	
---	--

4	
---	--

25. Ispiši dopune imenicama iz rečenice.

Čokolada s rižom proizvedena je 1963. godine u Požegi, gradu na Orljavi.

pridjevni atribut: _____

imenički atribut: _____

apozicijski skup: _____

3	
---	--

26. Napiši na crte pitanja na koja odgovaraju istaknuti rečenični dijelovi. Pazi na pravopisnu točnost pitanja.

Znanstveno-obrazovni centar u Višnjanu **posvud** je cijenjen **zbog programa** iz

mnogih područja znanosti namijenjenih učenicima svih uzrasta.

2	
---	--

27. Razvrstaj imenice / prijedložne izraze s imenicom prema njihovoj službi u rečenici.

Danima sam s prijateljima s uživanjem putovao Krkom i doznao da se ondje ponose glagoljaškom baštinom.

neizravni objekt: _____

priložna oznaka mjesta: _____

priložna oznaka vremena: _____

priložna oznaka načina: _____

priložna oznaka društva: _____

5	
---	--

10	
----	--

28. Napiši rečenicu tako da pridjevni atribut bude u stilski obilježenome redu riječi.

Ja sam Ero s onoga svijeta.

1

29. Napiši točno rečenicu koja nije jezično točna s obzirom na mjesto znanaglasnice u rečenici.

- a) Hoćete li im prenijeti poruku?
- b) Gdje su li je susreli?
- c) Moglo bi im se što dogoditi, zar ne?
- d) Kad ćeš im reći za nj?

1

30. Zaokruži onu od dviju ponuđenih riječi u svakoj rečenici koja svojim značenjem odgovara smislu rečenice.

- a) Na kraju šume bili su **jârci/jârci** za odvodnjavanje.
- b) Kao dijete voljela sam **slâgati/slâgati** kockice.
- c) Pišem desnom rukom iako sam **ljèvâk/lijévak**.

3

31. Razvrstaj označene riječi prema naglasku.

Sjaj u tvome **oku** **jedna** je od želja koje želim **ostvariti**.

kratkosilazni	kratkouzlazni	dugosilazni	dugouzlazni

4

9

32. Zadatak ima dva dijela.

- Ispiši iz rečenice sve riječi s glasovnom promjenom.
- Odredi glasovnu promjenu u svakoj ispisanoj riječi.

Znanstvenici vole pitati: „Je li to zaista tako?” Ili: „Tko o tome piše?” Ili: „Tko to reče?” „Zašto ljudi postadoše takvi?” pitaju se oni. I nikad ne pristaju na odgovor: *Zato*.

riječ s glasovnom promjenom

glasovna promjena

4	
---	--

33. Napiši rečenicu tako da izostaviš pleonazam.

Prijedlog je bio razuman i razborit, prihvatljiv i njima i nama.

1	
---	--

34. Napiši točno rečenicu koja nije gramatički točna.

- a) Vraćamo se s izleta u Trakošćan.
- b) Put nas vodi ka Krapini.
- c) Prolazimo krajem među dvjema rijekama.
- d) Unatoč umoru dobro smo raspoloženi.

1	
---	--

6	
---	--

Riješi zadatke 35., 36., 37., 38. i 39. služeći se tekstom.

Trenutak kada se kaže: *Aha!*

Zašto je nekomu palo na pamet krenuti stazama znanosti?

Što ljude potiče da budu znanstvenici? Ili tko?

Odgovore na ta i još mnoga slična pitanja potražili smo u knjizi *Putovanje u nepoznato*, u izjavama suvremenih hrvatskih znanstvenica i znanstvenika različitih generacija koji rade u raznovrsnim znanstvenim područjima.

Izdvojili smo mišljenja i iskustva petero od njih.

Ivan Đikić

Ako pogledate u jednu od petnaest trilijuna stanica u svojem organizmu, a stanica je jedinka života, vidjet ćete milijun bjelančevina. To je kao kad biste, na primjer, mikroskopom promatrali grad veličine Zagreba. Kad čovjek shvati kolika je ta složenost, shvati i koliko malo znamo. Upravo je to polazište moje motiviranosti za bavljenje znanošću.

Pavel Gregorić

Pročitavši popularnoznanstvenu knjigu američkoga pisca Isaaka Asimova *Istraživanje svemira*, otišao sam u Zvezdarnicu na Gornjemu gradu jer sam htio provjeriti tvrdnju da pogledom na Andromedinu galaksiju možemo

putovati daleko u prošlost. I zaista! Svjetlost koja je podražavala mrežnice u mojim očima bila je proizvedena prije dva i pol milijuna godina – kad su Zemljom hodali australopiteci.

Valerio Baćak

Stotine znanstvenih istraživanja u društvenome području upućuju na to da je uspjeh u školi tek djelomično odraz urođene inteligencije, kreativnosti i marljivosti. Okruži se

vrijednim i poštenim ljudima – suradnicima, voditeljima, prijateljima – jer znanost se, kao i život, temelji na suradnji.

Martina Manenica

Moja, zasad skromna znanstvena karijera, potvrđuje da splet okolnosti i puno rada i vjerovanja samomu sebi mogu dovesti do uspjeha. Uza sve svoje aktivnosti (karate, glumu, debatni klub, radijske emisije) uvijek sam našla vremena i za matematiku, biologiju i kemiju. Za moju odluku o izboru studija presudan je bio odlazak u Ljetnu školu znanosti u Požegi, gdje sam upoznala biokemiju u praksi.

Marina Ajduković

Za bavljenje znanošću najvažnije su znatiželja, otvorenost prema novim spoznajama, razmišljanje *izvan okvira*, tj. povezivanje stvari koje naizgled djeluju nepovezano, i puno životne energije. Ali bez marljivosti, upornosti i posvećenosti sve bi te osobine ostale neostvarene.

(prema: Anita Peti-Stantić i Vedrana Stantić, *Putovanje u nepoznato*)

Hrvatska riječ *znanstvenik* odnosi se na onoga tko se profesionalno bavi istraživanjem u bilo kojemu polju bilo kojega područja znanosti.

Engleska riječ *scientist* odnosi se na onoga tko se profesionalno bavi istraživanjem samo u području prirodnih, tehničkih i biomedicinskih znanosti.

35. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koje tumačenje značenja usklika *aha* odgovara naslovu teksta?

a) Sad mi je jasno!

b) Pogriješio sam!

c) Baš mi je drago!

d) Izvrsno napravljeno!

1	
---	--

1	
---	--

36. Napiši ime i prezime znanstvenice/znanstvenika čiju motivaciju za bavljenje znanosti zorno može predložiti ilustracija uz tekst.

1	
---	--

37. Napiši ime i prezime znanstvenice/znanstvenika uz naslov koji može biti sažetak njezina/njegova razmišljanja o znanosti.

naslov

ime i prezime znanstvenice/znanstvenika

a) Kakva spoznaja!

b) Suradnja – temelj i života i znanosti

c) Znatizelja ujedinjena s marljivosti

d) Ne daj se ukalupiti!

4	
---	--

38. Odgovori kratko i obrazloži odgovor svojim riječima ili citiranjem.

Ima li hrvatska riječ *znanstvenik* uže značenje od engleske riječi *scientist*?

1	
---	--

39. Objasni svrhu upitnih rečenica na početku teksta.

1	
---	--

7	
---	--